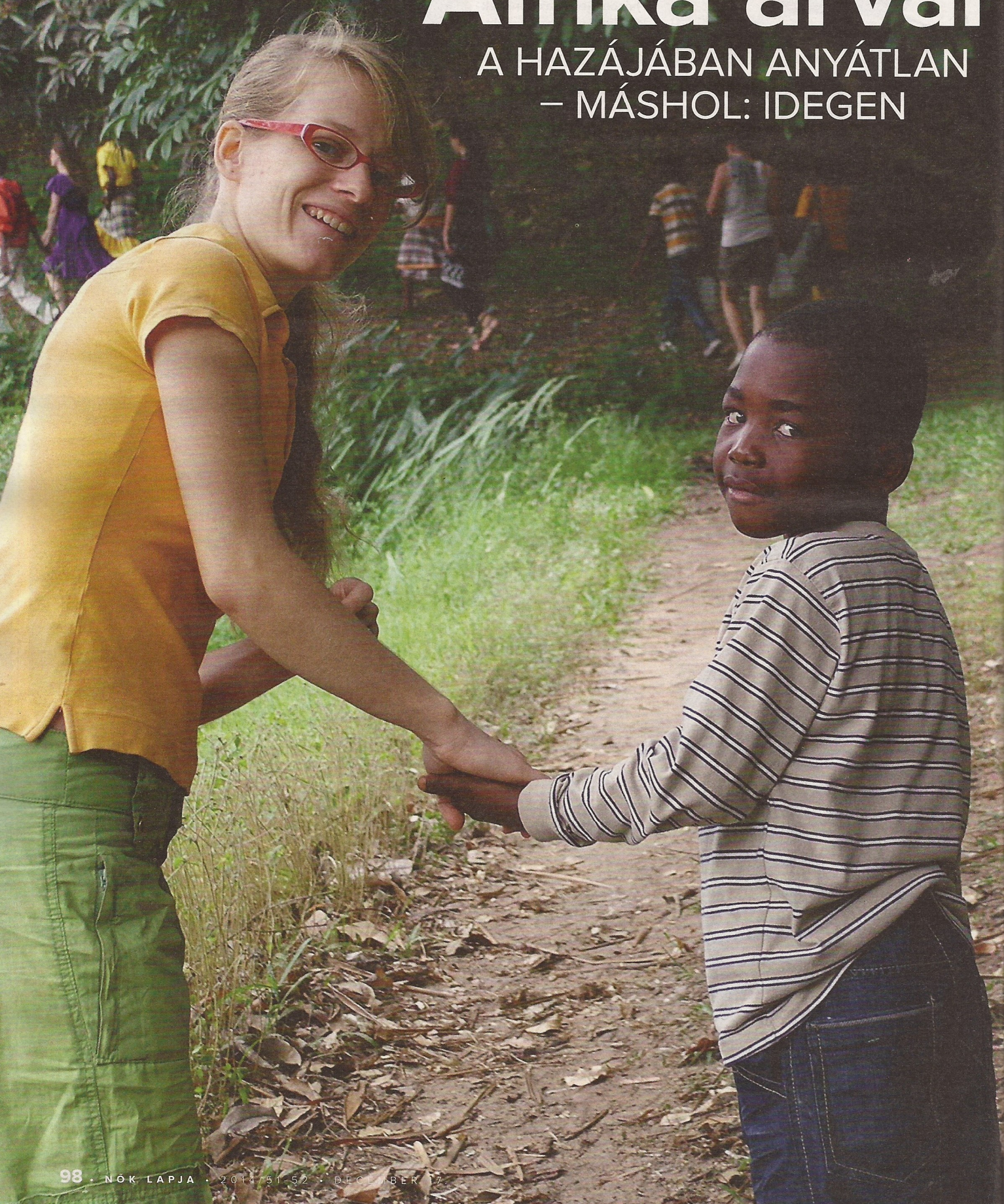

Afrika árvái

A HAZÁJÁBAN ANYÁTLAN
– MÁSHOL: IDEGEN

A TAITA Alapítvány Kenyában fenntartott árvaházának legfiatalabb lakóját pár naponapán tették egy templom lépcsőjére

Az Afrikáért Alapítvány árvái a Bonobo Rezervátum táván csónakáznak

Amikor Afrikába indultam október elején, a legtöbben azzal eresztettek utamra: egy cuki fekete babát örökbe fogadhatnak. Volt, aki hozzátette: ott úgy sincs esélye normális életre. Sok gyönyörű afrikai gyerek van, kétségtelenül, de vajon az a legjobb módja a segítségnek, ha fehér emberek Európába hozzák őket? Nem biztos. De az igen, hogy kitűnő üzlet afrikai gyerekekkel „kereskedni”.

A Kongói Demokratikus Köztársaság 2013 őszén egy évre felfüggesztette a külföldre történő örökbe adást, azzal indokolva döntését, hogy számos visszaélésre derült fény. Több esetben azzal találkoztak a hatóságok, hogy az örökbe fogadó szülők továbbadták a gyerekeket, másokat munkára kényszerítettek, illetve elhagytak. Elsősorban Kanadába irányultak olyan „gyerekszállítmányok”, amelyek homoszexuális pároknak közvetítettek örökbe fogadott gyerekeket. Minderre a kanadai hatóságok hívták fel a kongói állam figyelmét, erre adott válasz volt a felfüggesztés.

Sikerült felszámolni egy olyan bűnszervezetet is, amely Kongóból Zambián keresztül csempésztett gyerekeket Amerikába, olyan kongói nők segítségével, akik mint édes szüleik vitték át őket a határon. Az örökbe fogadás nagy üzlet: 30-50 ezer dollárt is kifizetnek az örökbe fogadó szülők, hogy Afrikából gyerekhez jussanak, miközben az eljárás tényleges költsége esetleg ennek csak a tízeze. A közvetítők azt hiszik – de legalábbis ezt állítják –, hogy jól tesznek a gyerekekkel, hiszen árvák, a sorsuk reménytelen. Az általában 1-10 éves korú „gyerekszállítmányok” sokszor elakadnak a maffia útvesztőiben: ha nem sikerült őket átcsempészní, bezárva tartják étlen-szomjan a kicsiket, megbetegszenek, legyengülnek.

Kongóban 2009–2013 között 1106 gyereket fogadtak örökbe, akik 15 országba kerültek, a legtöbben Belgiumba, Franciaországba és az USA-ba. Ha tekintetbe vesszük, hogy Kongó csaknem hetvenmillió népségének a fele 14 év alatti, és csak a fővárosban, Kinshasában közel 15 ezer utcagyerek él, ez nem is nagy szám. De minden egyes elhagyott és visszaélés áldozatává lett gyerek a „fejlett világ” áldozata, hiszen a megrendelést mi adjuk le – sokszor alattomos szándékkal, máskor félreértelmezett jóakarattal.

MI LESZ A SORSUK AZ ÁRVÁKNAK?

A gyermekvédelem Afrikában elmarad a kívánalmaktól. France Mutombo, az Afrikáért Alapítvány elnöke 2006-ban Kinshasa egyik szegénynegyedében alapított

árvaházat és iskolát. Ő maga 20 éves koráig Kongóban nevelkedett, és azt mondja, abban az időben szinte nem is voltak ilyen intézmények – a háború éveiben kezdtek a nagy nemzetközi civil szervezetek árvaházakat létesíteni utcagyerekeknek.

– Kongóban működik a társadalmi szolidaritás, amely erősebb a jogi kereteknél is, és amely kötelezi a családokat, hogy vállalják az elhunyt rokonok gyerekeinek az eltartását – mondja Mutombo. – Ha meghal egy testvér, a gyerekeit a többiek elosztják maguk között. Így volt ez évszázadokon keresztül, míg csak a túlnépesedés és az urbanizáció szét nem zilálta a hagyományos társadalmat, és el nem érte Kongót a háború, az éhínség és a mély, elhúzódó válság. Hogy ilyen körülmények között hová kerül, mi lesz a sorsa egy árván maradt gyereknek, az nagyban függ attól, milyen a szűkebb közösség helyzete. De függ a gyerek természetétől is: egy nagycsaládban, ahol 2-4 feleségtől 3-8 utód születik, előfordulhat, hogy az árván maradt eleven, pimasz, kicsit makacs gyereket nehezebben fogadják be, inkább rásütik, hogy démon munkálkodik benne, „boszorkány” – és akkor már könnyen az utcára

FOLYTATÁS
A KÖVETKEZŐ OLDALON

1255
07.00-22.00

Akár
1290 Ft
HAVIDÍJ

A műholdas élményszolgáltató
» austriasat.hu

Most fizessen elő az AustriaSat Magyarországi fantasztikus szolgáltatására és nyerjen egy számtalan hasznos funkcióval ellátott Smart Full HD LED TV készüléket!

- AZ ORSZÁG EGÉSZ TERÜLETÉN
- KÖZEL 60 MAGYAR NYELVŰ ÉS TÖBB SZÁZ NEMZETKÖZI TÉVÉCSATORNA
- 15 HD ADÓ ÉS HD BELTÉRI EGYSÉG
- DIGI SPORT 1 HD, DIGI SPORT 2, SPORT 1, SPORT 2, EUROSPORT 1 HD
- EUROSPORT 2 HD, ÉS SPORTKLUB A KÍNÁLATBAN
- VISSZAJÁTSZHATÓ ADÁS

Az akció részletei: austriasat.hu/megrendeles/

kerül. És mivel állami támogatás, szociális háló gyakorlatilag nincs Kongóban, az utcagyerekek sorsa kegyetlen.

Hatalmas szerencséje van annak, aki árvaházba kerülhet és tanulhat. Az Afrikáért Alapítvány 2008-ban 11 gyereket választott ki a sok ezer árva közül, akik azóta együtt nőnek föl, akár a testvérek. *Mama Leontine*, az „anyukájuk” fegyelmet követel, de biztonságot nyújt. *Mama Valerie* leginkább a főzéssel és a háztartással foglalkozik, rajtuk kívül még a lelkes úr figyel rájuk kérelhetetlen szigorral. Az egyik kislány, *Lispie* épp aznap lett 15 éves, és ez alkalomból valamennyi gyerek cipőt kapott, este pedig tortát. Hűtő hiányában a melegben kissé szétolvadt sütivel a sötétben jól összekenyjük magunkat: aznap este – mint oly sokszor Kinshasa szegénynegyedében – nem volt áram. Hogy elszórakoztassák magukat a sötétben, a gyerekek vidám dalestet rögtönöztek nekünk: elámultunk, amikor nagy nehezen ráismertünk a *Tavaszi szélre* és a *Magyarország*-dalra. Még a megszeppent legkisebbet, *Israelt* is láttuk énekelni, aki az első napokban szinte árnyékként követett minket, de a hangját ritkán hallottuk.

A kinshasai
árvaház
legfiatalabb
lakója, Israel
azonnal levette
a lábáról
Gángó Erikát

**„...ha még egy kongói
árván is tudnánk
segíteni, akinek
megadhatnánk
a jobb élet
lehetőségét, érzelmi
biztonságot, az
nagyon boldoggá
tenne bennünket.”**

„MAGUK ELHAGYTAK MINKET!”

Israel négyévesen került be az árvaházba, és mivel akkor még nem volt óvoda, mindig sírt, amikor a nagyok iskolába mentek, neki pedig egyedül kellett otthon maradnia Mama Leontine-nal. Végül a felnőttek úgy döntöttek, hadd menjen ő is iskolába. Rendesen birkózott a matekkal, olvasással, és

amikor ötéves lett, még egyszer végigjárta az első osztályt – ő volt az osztályban az évnnyertes. Israel a pár éve ott járt önkéntes házaspárnak is nagy kedvencévé vált: *Gángó Erika* és Israel szinte elválaszthatatlanok lettek.

– Annyira összenőttek, hogy mielőtt hazajöttünk, már szinte el sem akarta engedni, folyamatosan szorongatta Erika kezét – erősíti meg Péter, Erika férje. A házaspárnak régi dédelgetett álma volt önkéntesként Afrikába menni. Alig akartak hinni a szemüknek, amikor az Afrikáért Alapítvány egyszerre keresett egészségügyi, illetve informatikus végzettségű önkénteseket fél évre Kinshasába.

– Volt egy olyan titkos vágyunk, hogy örökbe fogadjunk, de legalábbis támogassunk egy fekete kisgyereket – emlékszik vissza Erika. – Israellel szinte azonnal kiválasztottuk egymást. Ő volt a leginkább elanyátlanodva, dacára annak, hogy a testvérével együtt került be, azután, hogy a szülei meghaltak AIDS-ben. De egyértelmű volt, hogy Israelt nem szakítjuk ki az árvaház családi közösségéből. Viszont mégiscsak lett egy „gyerekünk”, akit az iskolában az egyik tanár hozott oda, azzal, hogy kellene vele valamit csinálni, mert beteg. Azért nekem szólt, mert egészségügyi felmérést és felvilágosítást végeztem az iskolában. A gyereken látszott, hogy májproblémája van, elvittük orvoshoz, és fizettük a gyógyszereit is.

– Megismerkedtünk a családjával is – veszi át a szót Péter. – Soha nem kértek semmit, és ez a kisfiú valahogy más volt, mint a többi. Amikor letelt az időnk, és hazajöttünk, itthonról támogattuk őt az Afrikáért Alapítványon keresztül. 3-4 hónap telhetett el, amikor újra elhatalmasodott rajta a májbetegség. Azonnal üzentek nekünk az iskolából, mi pedig mondtuk, hogy mindegy, mibe kerül, vigyék a kórházba, összeszedjük a pénzt. Az alapítvány munkatársai mentek is érte, de az apa és a nagymama azt mondták, hogy a gyerek boszorkány, és meg kell halnia. Megszállták a sötétség erői, és arra biztatták, hogy ölje meg az anyját, de ő félt megtenni, viszont, mivel nem fogadott szót, neki kell mennie. Tehetetlenek voltunk. Kaptunk róla egy utolsó fényképet, néhány nappal a halála előtt készült: beesett arc, semmibe néző, sárga szemek, csontvázra aszott test és a nagy, felpuffadt has. Annyit tudtunk csak, hogy az anyukát nagyon megviselte a gyerek halála. Nem sokkal később az egyik önkéntes társunk meglátogatta őt, és együtt felhívtak engem. Azt mondta: „Péter, maguk elhagytak minket!” Magyaráztam, hogy mi innen minden megtettünk, de nyilván nem értette.

„AZ AZ EGY CSEPP IS KELL...!”

Bármilyen hátraborzogató is, Kongóban a boszorkánývádnak van egy kegyetlen, de gyakorlatias logikája: ha valami érthetetlen, tragikus dolog történik, ez szolgál feldolgozható magyarázattal, és kínál megoldást a konfliktushelyzetekre. Ez esetben segítette a családon kívülre helyezni egy olyan gyereket, aki – rendszeres orvosi segítség nélkül az adott társadalmi keretek közt – menthetetlen volt.

– Ez a történet megerősített minket abban, hogy az otthonról történő támogatás a váratlan helyzeteket nem tudja kezelni – magyarázza Péter. – Ha elhozunk egy gyereket, az lehet, hogy csak egy csepp a tengerben, de az az egy csepp is kell a tengerhez. Az is nagy dolog, ha valaki adományt küld Afrikába. Még több, ha egy-egy gyermek életét, tanulmányait támogatja. Egy árva gyereknek Kongóban alig vannak esélyei az életre, de egy ilyen vállalással perspektívát lehet kínálni. De a személyes jelenlét a legtöbb és a legnehezebb: ott lenni, csinálni együtt, fogni a kezét... Elképesztően termékeny az a föld, mégis, ahhoz, hogy megműveljék, az kellett, hogy ott legyünk. Kipucoltuk együtt a tanulókertet, és bevetettük. A szomorú történelmük és a teljes létbizonytalanság miatt a Kinshasa szegénynegyedében élők nem terveznek. Ahhoz, hogy perspektívát tudjunk felmutatni, a személyes jelenlétünk kellett, hogy lássák, vannak olyan emberek, akiknek vannak életcéljaik, mert az átragad. Magyarországon az a nézet, hogy az árváknak jobb a saját kulturális és társadalmi közegükben felnőni, ami igaz is. Israel esetében mi is láttuk, bármennyire is ragaszkodik hozzánk, kötődik a testvéréhez és a közösséghez.

Jogosan merülhet fel a kérdés, hogy vajon egy fiatal házaspár, aki segíteni szeretne árvákon, miért nem magyar gyereket fogad örökbe. Rengetegen várnak (különösen idősebb, roma, illetve beteg gyerekek) örökbe fogadó szülőkre Magyarországon.

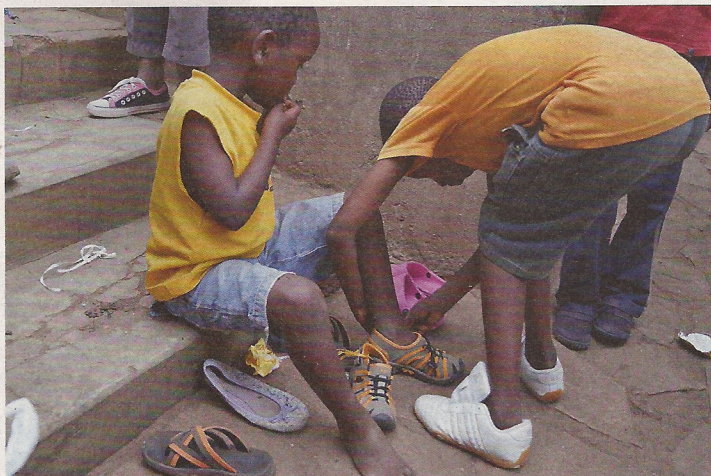
– Az afrikaiak kultúráját jobban megértettük, mint a romákét – magyarázza Péter –, és talán jobban át tudnánk adni. Erika egyébként autista gyermeket is szívesen örökbe fogadna. Mivel „roma körzetben” dolgozik védőnőként, és kiválóan együtt tud működni a családokkal, nincs benne ellenérzés a romákkal szemben sem. De minket Afrika vonz. Két éve megszületett a kisfiunk, és ha még egy kongói árván is tudnánk segíteni, akinek megadhatnánk a jobb élet lehetőségét, érzelmi biztonságot, érzelemgazdagabb életet, úgy, hogy nem vesszük el a kultúráját, az nagyon boldoggá tenne minket.

HOGYAN LEHET JÓL SEGÍTENI?

Megkérdeztük az Afrikáért Alapítvány vezetőjét, támogatja-e afrikai gyerekek magyarországi örökbefogadását.

– Nem lehet erre igennel vagy nemmel válaszolni – magyarázza France Mutombo. – Tíz éve találkoztam egy hölgygel, aki örökbe fogadott egy afrikai gyereket. A fiú nem tudott beilleszkedni Magyarországon, miközben mindene megvolt, elkényeztette és szerette őt az örökbe fogadó anyja. De anyjára összezavarodott, hogy a saját népét is megutálta, mert attól félt, hogy visszaviszik a hazájába. Afrikai gyerekek örökbefogadása azért nem túl jó ötlet, mert ha bármilyen ok miatt rosszul sül el, nem lehet visszacsinálni. Az az árva, akinek Afrikában van fedél a feje felett, és közösségben él, netán lehet számára ott kedvezőbb életfeltételeket teremteni, a saját kultúrájában boldogabb lesz, mint akár jobb anyagi feltételek közt idegen országban, ahol a másságával együtt nemcsak a fogadó családban, de a társadalomban is meg kell találnia a helyét. Az örökbe fogadási procedúra nem véletlenül hosszú: alaposan megvizsgálják a fogadók oldal alkalmasságát, kitartását. De az emberek, a párkapcsolatok változhatnak... Az afrikai és az európai kultúra pedig nagyon különböző, úgy, hogy aki nem élt akár egy rövid ideig is afrikai emberek között, az ne kockáztasson.

– Jól segíteni Afrikának sokféleképpen lehet, úgy is, hogy nem fogadunk örökbe helyi gyerekeket – hangsúlyozza a HAND Nemzetközi Humanitárius és Fejlesztési Civil Szövet-

ŐK TUDJÁK ÉS TESZIK

Néhány olyan szervezet honlapja, amely hatékonyan dolgozik nemzetközi fejlesztésen.

A HAND Szövetség 14 tagszervezete: <http://hand.org.hu/tagszervezetek>

A tanulmányút során meglátogatott szervezetek, projektek:

Afrikáért Alapítvány: www.afrikaert.hu

Magyar Máltai Szeretetszolgálat: www.maltai.hu

Taita Alapítvány: www.taita.info

ség szakpolitikai munkatársa, Balogh Réka. – Itthon is rengeteget tehetünk azért, hogy a fejlődő országokban élő emberek helyzete javuljon. Magyarország nemzetközi és uniós kötelezettségvállalása, hogy egyre növekvő mértékben, fejlesztésekkel támogassa a fejlődő országokat. A magyar állam eddig is támogatott intézményeket, iskolákat, árvaházakat, fürdő- és ivóvízellátással foglalkozó projekteket Afrikában, ezt mindenképpen bővíteni kell, a magyar hivatalos költségvetési keret növelésével párhuzamosan. Ez egyébként 2015-ben éppen csökkenni látszik a költségvetésben, habár egyéb formában a kormányzat fenntartani ígéri a finanszírozás korábbi mértékét. Mindennek azonban túl kell lépnie merő jótékonykodáson, az a cél, hogy egyenlő partnerként tudjunk együttműködni a fejlődő országokkal, úgy, hogy ők aztán magukon segíthessenek. Ehhez pedig nem elég a pénzübeli segélyezés. Rengeteget számít, hogy mi, a fejlett világ lakói mit teszünk. Nem is gondolunk bele, hogy saját fogyasztási szokásaink, vagy a hazai és uniós jogi szabályozások – a vám-, energia- vagy éppen agrárpolitika terén – emberek százmillióinak életét rontják Afrikában. Ezekre a globális összefüggésekre a döntéshozóknak, de az egyéneknek is mind nagyobb figyelmet kell szentelniük.

Mindemellett magánemberek önkéntes munkával, adománnyal segíthetik a fejlődő országokat támogató civil szervezeteket. A virtuális örökbefogadásokkal pedig egy-egy gyerek étkeztetését, taníttatását, ellátását finanszírozhatja bárki itthonról, akár már kis összeggel is. Kap róla hírt, követheti a fejlődését – akár meg is látogathatja humanitárius turizmus keretében –, és perspektívát kínálhat neki a saját hazájában.

Mihalicz Csilla

Szerzőnk afrikai tanulmányútja a HAND Nemzetközi Humanitárius és Fejlesztési Civil Szövetség „Koherensebb Európa egy igazságosabb világért” című projektjének keretén belül valósult meg. A projektet támogatja az Európai Bizottság és Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma. A tanulmányút során két magyar újságíró Kongó, Kenya és Tanzánia kiemelt fejlesztési projektjeit látogathatta meg, az egyik a cikkünkben is említett, az Afrikáért Alapítvány által fenntartott árvaház, illetve a College Othniel iskola, melynek új épületszárnya a Magyar Külgazdasági és Külügyminisztérium támogatásával épült fel. További információ: hand.org.hu, www.afrikaert.hu